

ПОНЯТТЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ УКРАЇНИ

А. М. Толкач,

викладач кафедри історії та теорії держави і права, конституційного та адміністративного права Чернігівського державного інституту права, соціальних технологій та праці

“Вміння миритися з недосконалістю інших є ознакою справжньої гідності.”

Гуго Вінклер
(німецький сходознавець, кінець ХХ ст.)

Відкриємо словник і знайдемо там слово толерантність (з лат. *tolerans*). Що воно означає і яким словом його можна замінити?

Толерантність рівняється слову терпимості, тобто – це терпимість, поблажливість до чужого стилю життя, поведінки, звичаїв, почуттів, ідей, вірувань. Це здатність особи неупереджено оцінювати людей, події, явища, які володіють різними, в тому числі суперечливими рисами; характеризуються здатністю одночасно помічати позитивні та негативні риси, співвідносити власні погляди з наданою інформацією.

Толерантність є складною здібністю особи, яка розвивається протягом багатьох років і формується під впливом найближчого оточення, соціальних умов, традицій. Перші ростки виховання толерантності дитина отримує в сім'ї. І тут важливо, щоб батьки виховували це почуття не на словах, а на своєму прикладі. Це відносини між батьком і матір'ю, між старшим поколінням сім'ї і молодшим, між дітьми. Підрастаюча дитина сама зробить висновки, які в майбутньому житті допоможуть їй будувати свої відносини з друзями, дорослими в колективі.

У наш комп'ютерний вік терпимості не вистачає всім як дорослим, так і дітям. Поняття толерантності дається школярам у середніх класах. І щоб його правильно розкрити, вчителі повинні опиратися на приклади з життя, на відносини між дітьми, вчителями. Виховання не повинно обмежуватися лише певними уроками з етики чи виховними заходами. Воно повинно проходити через весь навчальний процес. Проблема толерантності існує не одне століття і не в одній країні, вона всесвітня. У старших класах поняття толерантності необхідно пов'язувати з історичним минулим України, Росії, європейських країн.

Більше трьох з половиною століть назад великий український регіон повстав проти Польщі, перш за все, по причині чванства короля

Сигізмунда і його шляхти, які ненавиділи православне населення, знищували козаків і селян, запрягали українських священиків у вози і плуги. Богдан Хмельницький очолив повстання, яке пізніше назвали війною католиків і православних, хоча, перш за все, річ йшла про боротьбу проти затяжного приниження українського народу.

Зараз Росія веде на Кавказі дуже схожу війну. Урядова преса подає це як протистояння мусульманському тероризму в Дагестані і Чечні. Хоча справа полягає у соціальній і національній нерівності, в чванстві чиновників, у міліціонерах, які ловлять і принижують “чорних”, які формально є такими ж громадянами країни, як і вони самі.

Зараз Україна будує і бачить себе в майбутньому правовою державою, з якою б рахувалися європейські країни. Але побудувати правову країну неможливо, доки існують неодинокі випадки нетолерантного відношення одних до інших. Актуальним є питання про реабілітацію бандерівців ОУН-УПА. Їх участь у Великій Вітчизняній війні не визнається ветеранами Великої Вітчизняної війни. Коли це питання підняли на засіданні Верховної Ради України, комуністи вийшли із залу. Інший приклад – боротьба між релігійними концесіями. Православна церква Московського патріархату не визнає українську автокефальну церкву Київського патріархату і греко-католицьку церкву. Поняття терпимості, яке повинно бути близьке будь-якій релігії, порушено, про нього у цьому протистоянні не згадують.

Давайте поглянемо, як проходять деякі засідання Верховної Ради України, коли народні обранці, забувши про все, виявляють відносини за допомогою кулаків і нецензурних слів.

Відсутнє вміння домовитися, вислухати думку іншого, не ображаючи своїми словами і діями гідність людей. Відомий французький просвітитель Ф.Вольтер у свій час висловив чудову думку: “Ваша думка для мене глибоко ворожа, але за Ваше право висловити її я готовий віддати своє життя”. Афоризм пережив віки і актуальний у наш час.

Прикладів можна наводити безліч. Але давайте не забувати, що в Україні живуть близько 100 народів. У кожного своя віра, погляди, традиції, ментальність.

Вся історія зобов’язує нас домовлятися один з іншим (навіть ворог з ворогом), і вся історія кричить про нетерпимість, від якої і в даний час гинуть люди.

Молодь повинна виховувати у себе почуття толерантності для співжиття у суспільстві. Толерантність – ознака культури розуму, яка виражається в повазі до чужих поглядів і думок. Оскільки наше молоде покоління в майбутньому буде керівниками різних рангів, то поняття толерантності особливо важливо для них, тому що вміння визначити у людині (ситуації) позитивні і негативні риси, дати справедливую оцінку забезпечить здоровий соціально-психологічний клімат у колективі.